

Nye krav kan gi gigantregning til landbruket

2024-05-04

Optional[© Nationen]

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

Les artikkelen ved å klikke her.

16 NYHETER

Lørdag 4. mai 2024

NATIONEN

Nye krav kan gi gigantregning

Økte arealkrav for bedre dyrevelferd kan koste over 40 milliarder kroner for å bli realisert. – Kostnadene er elefanten i rommet, sier Hilde Lyby Wærp, som har regnet på utgiftene.

Ola Karlson
ola.karlson@nationen.no

DYREVELFERD

Om lag 25.000 bønder driver aktivt med dyrehold. Nå diskuteres en dyrevelferdsmelding som kan gi nye regler for eierne av husdyr. Sentralt i dette står krav til areal og ulike fjesbygninger.

Nye normer vil kreve nybygg, og det vil medføre økte kostnader. Enorme kostnader på samfunnsnivå.

– Kostnadene ved dette er elefanten i rommet, påpeker Hilde Lyby Wærp som er prosjektleder og utreder hos Agri analyse.

– Alle ønsker jo en bedre dyrevelferd, og det er lett å fremme forslag om dette. Men det er ikke så enkelt i praksis, som mange vil ha det til, sier hun.

Wærp er utdannet veterinær med doktorgrad i husdyrfysiologi, og hun har på oppdrag fra Norge bondelag beregnet kostnadene knyttet til ved ulike dyrevelferdstiltak for fjørfe, svin, storfe og småfe. Arbeidet med dette startet sommeren 2022 i forbindelse med ny dyrevelferdsmelding.

– Vi er forsiktede med å gå ut med samletall, de blir fort tatt ut av sin sammenheng. Forutsetningene for beregningene er jo alfa og omega, sier utrederen som samtidig understreker at hennes tallgrunnlag er fra 2021/2022, og at byggekostnadsindeksen har siden den gang økt med 23 prosent.

Det er forventet at Stortinget starter sin behandling av en ny dyrevelferdsmelding i løpet av denne perioden.

Halve regninga for storfe

I fire ulike notater går hun gjennom hva enkelte forslag til arealforbedringer vil koste på samfunnsnivå. Her er det tatt utgangspunkt i kostnadene for typiske bruk, noen gjennomsnittsbruk og noen referansebruk.

– I tillegg har vi brukt kostnader som det er mulig å regne på, de er ikke blåst opp men basert på konkrete erfaringsbaserte tall. Jeg vil si vi har vært nøkterne, og vi har ikke gått gjennom alt, sier Wærp.

Nytt sauefjes under bygging. Nye regler for økt dyrevelferd kan gi bønder enorme utgifter i årene som kommer.

Den største utgiftsposten er allerede vedtatt og skal innføres innen 2034. Det er kravet om at storfebønder skal over til løsdriftsfjes. Her har et annet institutt, NIBIO, allerede beregnet det totale investeringsbehovet til å være mellom 18 og 22,8 milliarder kroner. Det var basert på tall for 2020 og tar ikke høyde for de siste årenes prisvekst.

Men i tillegg til dette kan det komme nye regler for 2034 når alle skal være over på løsdrift, og da kan man risikere at nybygg må korrigeres. Det som særlig diskuteres er endringer når det gjelder ku og kalv-samvær.

– Her er mye usikkert. Det er et stort behov for mer forskning og utvikling, og det er uvisst hvor langt man har kommet innen løsdriftskravet trer i kraft i 2034. Nye krav underveis her medfører en risiko for at mange har ferdige fjes som igjen må endres.

– Jeg vil ikke komme med

noen tall for dette, man har jo ennå ikke løsningene og vet heller ikke hva som vil gi bedre dyrevelferd. Men også her snakker vi om milliarder, sier Wærp.

Bedre dyrevelferd

For de tre andre husdyrslagene diskuteres det også nye arealkrav som skal føre til bedre dyrevelferd.

– For slaktegris har det vært snakk om å øke arealkravet. En eksempelvis økning på 50 prosent, vil alene kunne koste 8 milliarder kroner i byggekostnader, mener utrederen.

For småfe, altså sau og geiter, er det aktuelt å øke arealet til 1,2 kvadratmeter per vinterføra sau, fra rundt en kvadratmeter i dag. Det alene vil koste 3 milliarder, heter det i et notat fra Agri analyse.

– Hvis den enkelte bonden må lånefinansiere det, så vil kostnadene havne rundt 5 mil-

liarder - og det er jo de færreste småfebønder som har millioner på bok. Indeksregulerer man dette tallet i henhold til byggekostnadsindeksen, ender man på om lag 6,4 milliarder, sier Wærp.

Også for produksjonen av hvitt kjøtt og egg, kan det komme store endringer. Her er også bransjen enig om å endre hybrid for slaktekylling, og med andre ord innføre en mer sakte voksende art enn den som i dag dominerer markedet (Ross 308). Skal man opprettholde produktionsnivået må kyllinggårdene utvides. I tillegg diskuteres det krav om større plass per dyr.

– For fjørfe vil et bytte av hybrid alene kunne koste 750 millioner. Og hvis man i tillegg skal redusere antallet dyr per kvadratmeter i alle dyreholdene, fra 36 kilo til 30 kilo, så vil det i tillegg ha et kostnadsanslag på 700 millioner kroner. Kostnadene for å bygge det nødvendige

arealet havner rundt 1,4 milliarder for disse to tiltakene.

– En endring fra 36 kilo kylling per kvadratmeter til 30, vil kreve en økning på fem prosent i avregningsprisen for å kompenseres. Og hvis man skal bytte ut den markedsdominerende Ross 308 med en mer saktevoksende hybrid i tillegg til et slikt arealkrav, så vil det kreve til en prisøkning på 24 prosent til bonden, sier Wærp som oppsummerer:

– Bedre dyrevelferd, det gjør utslag, ja.

Godt over 40 milliarder

Slår man sammen anslagene for de fire dyreslagene fra Hilde Lyby Wærp, så fører det til et samlet kostnad for disse antatte dyrevelferdstiltakene på noe over 36 milliarder kroner. Men det er før man legger til rundt 8 milliarder som følge av 23 prosent økning i byggekostnadsindeksen siden beregningene ble gjort.

ng til landbruket

FOTO: BJARNE BEKKEHEIEN AASE

Og i tillegg kommer også antatte kostnader knyttet til ukjente regler og krav for bedre ku og kalv-samvær.

– Uten at bonden kompenseres, så vil særlig nye arealkrav i dyreholdet kunne føre til sterkt redusert lønnsomhet og i verste fall til negativt dekningsbidrag og negativ inntekt for bonden, konstaterer Wærp som ikke vil peke på hvem som skal ta kjemperegningen:

– Vi har ikke tatt stilling til hvem som skal finansiere dette og hvordan. Det må bli en del av samfunnsdebatten, hvem skal ta kostnadene og hvor mye skal samfunnet ta for å bedre dyrevelferden.

Et alternativ er at disse kostnadene skal legges på forbruker. Det tror utrederen fra Agri analyse kan være vanskelig å få aksept for.

– Det er jo naturlig å tenke at forbruker kan klare en viss prisøkning per kilo, men det er jo

– Bedre dyrevelferd, det gjør utslag, ja, konstaterer Hilde Lyby Wærp. FOTO: OLA KARLSEN

ingen garanti for at en økning i pris til bonden som produsent, ikke vil stige vesentlig mer ut til forbruker. Det er heller ikke enkelt å ta dette ut hos forbruker, og erfaringsmessig skjer det jo

gjør en prosentmessig påslag underveis. Det blir fort mye når varen skal innom flere ledd på vei fra produsent til forbruker, sier Wærp.

Konsernsjef i Orkla Nils K. Selte la fram hyggelige tall fredag.

FOTO: TERJE PEDERSEN / NTB

Sterke tall fra Orkla

Dagligvareleverandøren Orkla fikk et resultat før skatt på 1,9 milliarder kroner i første kvartal i år. Det er 8 prosent mer enn i samme periode i fjor.

I samme periode økte omsetningen med 6 prosent til 17,1 milliarder kroner.

På forhånd var det ventet et resultat før skatt på 1,8 milliarder kroner og en omsetning på 17,2 milliarder

kroner, ifølge Bloomberg, sitert av E24.

Resultat per aksje ble 1,50 kroner for kvartalet, en økning på 14 prosent fra samme periode i fjor.

– Orkla har hatt en sterk start på året. De fleste porteføljesel-

skapene oppnådde organisk vekst, høyere driftsresultat og økt kontantstrøm fra driften, sier Orklas konsernsjef Nils K. Selte.

Ved årsskiftet hadde Orkla 19.671 ansatte og 114 fabrikker i 24 land. ©NTB

Svenske bønder får bedre betalt for melka fra mai.

FOTO: LARS BILIT HAGEN

Svenske bønder når sin høyeste melkepris på over et år

Arla hever melkeprisen med fem øre, og dermed er melkeprisen på 5,03 kroner per liter melk.

Lars Bilit Hagen
lars.hagen@nationen.no

Det er første gang siden mars 2023 at melkeprisen til Arla stiger til over fem svenske kroner.

Nationen har tidligere i vår skrevet om svenske melkebønder, som har hatt lavere melkepriser enn mange av sine europeiske yrkeskollegaer.

Melkeprisen har delvis sett lavere ut på grunn av den svake krona, som vi har hatt både i Norge og Sverige. Etter krigen i Ukraina brøt ut, og vi fikk en voldsom prisvekst på det meste av innsatsfaktorer, ble melkeprisen hos Arla hevet raskt.

I første halvdel av 2023 stupte melkeprisen, men siden i fjor sommer har den steget igjen. Nå hever Arla melkeprisen igjen med fem øre per liter. For økologisk melk er prisen bonden får på 5,70 kroner.

Administrerende direktør i Arla Sverige er glad for at selskapet kan øke prisen ut til bonden, og mener alle deler av verdikjeden må bidra for skape en mer bærekraftig matproduksjon.

– Verdikjeder for mat, politikere og forbruker må alle hjelpe til for å finansiere produksjonen av klima- og miljøsmart mat. Bøndene kan ikke ta hele regninga, sier Cecilia Kocken.

Arla skriver at det er tre hovedgrunner til at melkeprisen kan økes nå:

- De globale melkevolumene fortsetter å være noe lave (Både EU og USA ligger noe lavere enn på samme tid i fjor)

- Positiv utvikling i dagligvarehandelen
- Stabilt industrimarked